

Johannes Værge

Kristus-begivenheden. En tolkning. København: Eksistensen, 2023. 131 s. Kr. 150.

Hvad kendetegner den samlede fortælling om Kristus i Det Nye Testamente? Det har Værge (født 1946), pastor emer. og forfatter med speciale i nytestamentlig eksegese, sat sig for at undersøge. Som bogens titel antyder, søger han at afdække dybdelagene i "Kristusbegivenheden", dvs. indholdet og betydningen af Kristi væren, væsen og virke.

I det indledende kapitel blæser Værge til kamp mod antagelsen af, at Kristi korsdød skulle udgøre det singularært vigtigste aspekt ved Kristusbegivenheden, ligesom han anfægter, at de nytestamentlige forfattere skulle have anset korsdøden som en form for offer og satisfaktion. At disse forfattere tilskriver korsdøden stor betydning, understreges ved flere lejligheder i introduktionskapitlet og sidenhen mere udførligt i bogens femte kapitel. Værge modsætter sig dog tanken om korsdødens primat. Han medgiver, at "Jesus' lidelse og død [er] en afgørende begivenhed" (s. 21), men tilføjer, at "det ikke det eneste, der er skelsættende i fortællingerne om Jesus". I den afsluttende del af indledningskapitlet fremstilles korsdøden som ét led i en femleddet sekvens, der udgør den samlede Kristusbegivenhed, og som ifølge Værge (s. 22-24) består af rækkefølgen: inkarnationen, Jesu virke, Jesu lydighed, korsdøden og opstandelsen. Disse aspekter af den ene og samme Kristusbegivenhed tjener som strukturerende princip for de efterfølgende kapitler. Til disse tilføjes et sjette led, genkomsten, som behandles i bogens syvende og sidste kapitel, men som Værge ikke eksplicit medregner i den førnævnte sekvens.

På tværs af bogens resterende kapitler udfolder Værge nogle af de centrale teologiske aspekter ved de førnævnte momenter i Jesu liv, begyndende med inkarnationen, som Værge i indledningskapitlet betegner som "det ultimative nybrud fra Guds side" (s. 10). Kapitlet om inkarnationen skildrer sekvensens første led. Her anlægges et frelseshistorisk perspektiv, der søger at illustrere, hvordan de nytestamentlige forfattere fremstiller inkarnationen som et centralt led i Guds samlede frelsesplan. Undervejs inddrages passager fra alle fire evangelier, Rom., 1 Kor., 2 Kor., Gal., Ef., Kol., Heb. samt 1 Joh. og med afsluttende udblik til tre kirkefædre og Paul Gerhardt. Som i de efterfølgende kapitler øser Værge her af sin viden og sit store overblik over et bredt og broget tekstligt materiale.

De to efterfølgende kapitler om Jesu forkyndelsesvirke og lydighed behandler centrale aspekter ved evangeliernes skildringer af Jesu ord og gerninger med supplerende inddragelse af relevante dele af især de paulinske breve. Dette leder Værge til et længere kapitel om korsdøden. Her belyser han korsets kulturhistoriske betydning i samtidens Romerrige og i den tidligste kristendom og den teologiske tydning heraf hos Paulus og evangelisterne. Et fremtrædende træk ved argumentationen i dette kapitel er Værges

afvisning, som indvarslet i indledningskapitlet, af offer- og satisfaktions-tanken. Dette indebærer blandt andet, at han fravælger den traditionelle oversættelse af glosen ἰλαστήριον i Rom 3,25 til "sonoffer" og i stedet tilslutter sig N.T. Wrights alternativ "the place of mercy" (da. "barmhjertighedens sted"). Analysen i dette kapitel leder Værge til den konklusion, at det "(a)t forklare Jesus' død med, at den skyldes et behov hos Gud, er en stor fejl. Jesus ofrede ikke sit liv for Guds skyld, men i sin tjeneste for menneskene og verden" (s. 90).

Herefter følger et kort kapitel om opstandelsen (med blik for forskellene de fire evangelier imellem og afslutningsvis et udblik til bl.a. Efraim Syrerens og skildringer af opstandelsen i billedkunst og salmer) og det førortalte længere kapitel om genkomsten (med fokus på blandt andet herlighedstanken i Joh. og doms- og pagtsmotiver i Det Gamle og Det Nye Testamente). Der afsluttes med en bibliografi og bibel- og navneregistre. Beklageligvis er der visse steder uoverensstemmelse mellem det anvendte henvisningssystem og de publikationsårstal, der står angivet i bibliografien.

Som det fremgår af bogens undertitel, er der tale om en tolkning af Kristusbegivenheden. Dette ses med al tydelighed allerede på bogens indledende sider. Værges klare afvisning af offer- og satisfaktionstanken vil uden tvivl falde nogle læsere for brystet. Opponenter mod Værges synspunkt vil givetvis kunne argumentere for disse motivers tilstedeværelse i Det Nye Testamente med henvisning til konkrete formuleringer i bl.a. Første Petersbrev, herunder 1,18-19; 2,22-24 og 3,17-18, i Johannes' Åbenbaring kap. 5 og særligt i Hebræerbrevet kap. 9-10. Dette er dog et omdiskuteret emne. Så meget desto mere prisværdigt er det, at Værge drister sig til at give så tydeligt udtryk for sit synspunkt.

På tværs af bogens syv korte og overskuelige kapitler tager Værge kyn-digt og reflekteret læseren ved hånden i vandringer gennem et omfattende tekstligt materiale. Man kommer sandelig vidt omkring på ganske få sider. Bogen er veltilrettelagt og velskrevet, og henvender sig til et publikum, der har en interesse for, og et vist forudgående kendskab til, de bibelske skrifter.

Martin Friis